

Toiminta ja hallinto
Verksamhet och förvaltning

21/2014

Oikeusministeriön viestintä

Linjaukset ja käytännöt

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

21/2014

Oikeusministeriön viestintä

Linjaukset ja käytännöt

7.5.2014

Julkaisun nimi Oikeusministeriön viestintä – linjaukset ja käytännöt

Tekijä Viestintäyksikkö (Pirkko Kauppinen)

Oikeusministeriön julkaisu 21/2014
Toiminta ja hallinto

OSKARI numero OM 2/017/2014

ISSN-L 1798-7083
ISSN (PDF) 1798-7083
ISBN (PDF) 978-952-259-360-3

URN URN:ISBN:978-952-259-360-3
Pysyvä osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-360-3>

**Asia- ja avain-
sanat** viestintä, julkisuus

Tiivistelmä Viestinnän linjaukset koskevat oikeusministeriötä. Tuomioistuimet ja hallinnonalan virastot laativat omat viestintäsuunnitelmansa. Julkaisu korvaa aiemman oikeusministeriön viestintäsuunnitelman (OM 1/017/2007).

Julkaisussa kuvataan oikeusministeriön viestinnän tavoitteita ja käytäntöjä. Ministeriön viestintää tarkastellaan myös osana valtioneuvoston viestintää ja suhteessa hallinnonalaan.

Julkaisussa tarkastellaan viestinnän sisältöä, viestintävastuita ja viestinnän keinoja, esimerkiksi mediaviestintää, verkkoviestintää ja sosiaalisen median käyttöä. Sisäisestä viestinnästä ja hallinnonalan viestinnästä on oma jaksonsa. Tehostetua viestintää edellyttävistä tilanteista on erillinen ohje.

Julkaisuun sisältyy myös säädöshankkeen valmistelijan muistilista. Sitä voidaan soveltuvin osin noudattaa kehittämishankkeidenkin valmistelussa.

Nämä viestinnän linjaukset on hyväksytty oikeusministeriön osastopäällikkökokouksessa noudatettaviksi ministeriön toiminnassa.

Linkitetty versio julkaisusta löytyy oikeusministeriön intranet-sivuilta.

7.5.2014

Publikationens titel Justitieministeriets kommunikation – riktlinjer och praxis

Författare Kommunikationsenheten (Pirkko Kauppinen)

Justitieministeriets publikation 21/2014
Verksamhet och förvaltning

OSKARI nummer OM 2/017/2014

ISSN-L 1798-7083
ISSN (PDF) 1798-7083
ISBN (PDF) 978-952-259-360-3

URN URN:ISBN:978-952-259-360-3
Permanent adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-360-3>

Sak- och nyckelord kommunikation, offentlighet

Referat Riktlinjerna som fastställs i denna publikation gäller justitieministeriets kommunikation. Domstolarna och ämbetsverken inom förvaltningsområdet utarbetar sina egna kommunikationsplaner. Publikationen ersätter justitieministeriets tidigare kommunikationsplan (OM 1/017/2007).

I publikationen berättas om målen och praxis som gäller justitieministeriets kommunikation. Ministeriets kommunikation behandlas också som en del av statsrådets kommunikation och i förhållande till förvaltningsområdets kommunikationsverksamhet.

I publikationen behandlas kommunikationens innehåll, kommunikationsansvaret samt olika kommunikationsmetoder, såsom mediekommunikation, webbkommunikation och användning av sociala medier. Därtill ingår skilda kapitel om intern kommunikation och förvaltningsområdets kommunikationsverksamhet. Det finns en separat anvisning för situationer som förutsätter effektivare kommunikation.

Publikationen innehåller också en checklista för beredarna i ett lagstiftningsprojekt. Checklistan kan i tillämpliga delar utnyttjas även vid utvecklingsprojekt.

Dessa riktlinjer för justitieministeriets kommunikation har godkänts vid avdelningschefernas möte och ska iakttas i ministeriets verksamhet.

En länkad version av publikationen på justitieministeriets intranet.

SISÄLLYS

1	Lähtökohdat _____	8
2	Miksi ja mistä viestimme? _____	9
3	Kuka viestii? _____	10
4	Miten viestimme? _____	12
5	Sisäinen viestintä ministeriössä ja hallinnonalalla _____	15
6	Hallinnonalan viestintä _____	16
7	Tehostettua viestintää edellyttävät tilanteet _____	17
8	Hankkeiden viestintä _____	18
	LIITE 1: HANKKEET JA VIESTINTÄ – MUISTILISTA _____	19
	LIITE 2: LÄHTEET _____	20

1 Lähtökohdat

Nämä viestinnän linjaukset koskevat oikeusministeriötä. Tuomioistuimet ja hallinnonalan virastot ovat laatineet omat viestintälinjauksensa ja viestintäsuunnitelmansa.

Oikeusministeriön viestintä perustuu avoimuuteen kuten muunkin valtionhallinnon viestintä. Julkisuuslain mukaan viranomaisten on pidettävä kaikkien saatavilla tietoa ja aktiivisesti tiedotettava toiminnastaan samoin kuin merkittävistä lainsäädäntö- ja muista hankkeista. Viranomaisten on tiedotettava palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa. Oikeusministeriössä erityisen tärkeää on lainsäädäntöhankkeista tiedottaminen.

Oikeusministeriö on kaksikielinen viranomainen, joka palvelee asiakkaita kummallakin kansalliskielellä, suomeksi ja ruotsiksi. Medialle tarkoitetut tiedotteet julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi. Tiedotteita käännetään englanniksi ja muille kielille (esim. venäjäksi) tarpeen mukaan.

Saamenkielisten oikeuksia ja asemaa koskevaa aineistoa käännetään vähintään pohjoissaameksi.

Oikeusministeriön viestinnän periaatteita ovat:

- avoimuus
- luotettavuus
- tasapuolisuus
- ymmärrettävyys
- oikea-aikaisuus.

2 Miksi ja mistä viestimme?

Oikeusministeriön tehtävät ovat valtion ydintehtäviä. Siksi toiminnan avoimuus ja monipuolinen tietojensaanti on kansalaisten oikeuksien kannalta tärkeää.

Oikeusministeriö viestii toiminnastaan ja tavoitteistaan. Tiedotamme ministeriön linjauksista, kannanotoista, päätöksistä ja muista oikeusministeriön vastuulla olevista, yleistä mielenkiintoa herättävistä asioista. Erityinen painopiste on valmisteilla olevista hankkeista tiedottamisessa.

Viestintä on osa johtamista, ministeriön toimintaa ja jokaisen työtä. Tavoitteenamme on ennakoiva ja aktiivinen viestintä, joka tukee hallitusohjelman toteuttamista ja ministeriön strategisia tavoitteita.

Viestintä vahvistaa kansalaisten ja ministeriön sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua oikeus- ja demokraatiopolitiikkaa koskevaan keskusteluun ja vaikuttaa päätöksentekoon. Käytämme aktiivisesti ns. sähköisen osallistumisympäristön (demokratia.fi) palveluja, jotka tekevät vaikuttamisen ja osallistumisen mahdolliseksi.

3 Kuka viestii?

Ministeri esikuntineen

Ministerillä on asemansa vuoksi näkyvä rooli julkisuudessa. Hän linjaa ministeriön roolia hallitusohjelman pohjalta ja toimii yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä. Ministerin erityisavustajat tukevat ministeriä viestinnässä. Viestintäyksikkö tapaa erityisavustajia säännöllisesti ja tekee tiivistä yhteistyötä heidän kanssaan.

Ministeriön uusista kannanotoista tiedotetaan ministerin ohjauksessa.

Viestintäyksikkö

Viestintäyksikkö kehittää, koordinoi ja suunnittelee viestintää, avustaa ministeriä ja ministeriön ylintä johtoa viestinnässä sekä vastaa ministeriön ajankohtaisviestinnän käytännön toteutuksesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös osastojen ja yksiköiden avustaminen viestinnän suunnittelussa ja toteutuksessa. Jotta tämä olisi mahdollista, viestintäyksikköä tulee informoida esille tulevista asioista riittävän aikaisessa vaiheessa.

Yksikön työn painopiste on strategisesti tärkeissä hankkeissa, joissa viestintä on mukana alusta lähtien ja joille laaditaan viestintäsuunnitelma.

Viestintäyksikön perustehtävät:

- ministerin ja ylimmän johdon viestinnän tuki
- mediapalvelu ja mediaseuranta
- verkkoviestintä ja sosiaalisen median koordinointi
- EU- ja kansainvälinen viestintä
- hallinnonalan viestinnän koordinointi ja kehittäminen
- valtioneuvoston viestinnän yhteistyöhön osallistuminen.

Yhteiskunnallisen keskustelun seuraaminen on osa viestintäyksikön, mutta myös ministeriön muiden virkamiesten työtä. Oikeusministeriössä on käytössä sähköinen mediaseuranta, jonka osumat näkyvät reaaliaikaisesti intranetissä. Lähes kaikki valtakunnalliset ja maakuntalehdet ovat luettavissa sähköisesti Senaattorin Uutishuoneessa.

Viestintäjohtaja osallistuu ministeriön johtoryhmän kokouksiin ja osastopäällikkökokouksiin. Viestintäyksikön edustaja osallistuu tarvittaessa osastojen johtoryhmien kokouksiin.

Ylin virkamiesjohto

Kansliapäällikkö johtaa ministeriön viestinnän kehittämistä ja vastaa viestinnän toimintaedellytyksistä.

Ylin virkamiesjohto varmistaa, että viestintä on huomioitu keskeisissä päätöksissä ja toimenpiteissä. Johtavat virkamiehet toimivat ministeriön edustajina julkisuudessa.

Ministeriön osastot ja muut yksiköt

Osastot ja yksiköt huolehtivat toimialaansa koskevasta ulkoisesta viestinnästä yhteistyössä viestintäyksikön kanssa. Päälliköt vastaavat mm. siitä, että osaston ja yksikön virkamiehet tuntevat julkisuuslain vaatimukset, ministeriön johdon informointivelvoitteet sekä ministeriön viestintäkäytännöt esimerkiksi säädöshankkeiden osalta.

Oikeusministeriön verkkosivuilla oikeusministerio.fi oleva tehtäväkohtainen asiantuntijaluettelo helpottaa toimittajien ja muiden tiedontarvitsijoiden yhteydenaantia virkamiehiin. Osastot ja yksiköt huolehtivat henkilöstönsä tavoitettavuudesta virka-aikana.

Ministeriön osastot huolehtivat omalta osaltaan viestinnästä oman hallinnonalansa vi-rastoille. Ministeriön sisäinen viestintä on hallintoyksikön vastuulla.

Asiantuntijat

Sisältöasiantuntijoilla on keskeinen rooli oman alansa viestijöinä. He seuraavat ja ko-koavat uusinta tietoa ja tunnistavat, milloin pitää toimia. Heillä on roolia myös ministe-riön kasvoina julkisuudessa.

Asiantuntijat vastaavat siitä, että viestittävät asiat ovat sisällöllisesti oikein. Viestintäyk-sikkö vastaa viestinnän toteutuksesta – keinoista, ajoituksesta ja esitystavasta eli viestin ymmärrettävyydestä ja selkeydestä.

Oikeusministeriö on harkitusti aloitteellinen yhteiskunnallisessa keskustelussa ja suh-tautuu myönteisesti siihen, että virkamiehet osallistuvat ministeriön valmisteluvastuulla olevista asioista käytävään julkiseen keskusteluun. Virkamiehen on kuitenkin silloin syytä korostaa, että kyse on hänen omasta mielipiteestään.

Keskeneräisistä asioista kertoessaan virkamiehen on myös syytä aina painottaa, ettei päätöksiä vielä ole tehty. Tiedonkulun varmistamiseksi haastatteluista on hyvä kertoa omalle esimiehelle ja ministerin erityisavustajalle.

Komitean, toimikunnan tai työryhmän työstä tiedottamisesta vastaa yleensä puheenjoh-taja. Jos työstä kerrotaan ennen ehdotuksen valmistumista, on tärkeää kertoa valmiste-lun tilanne samoin kuin se, että ministeriö ei vielä ole ottanut työhön kantaa.

4 Miten viestimme?

Haluamme tavoittaa ne kansalaiset ja yhteisöt, joita ministeriön laki- tai kehittämissankkeet tai päätökset koskettavat.

Palvelemme kansalaisia hyvin. Vastaaamme tiedusteluihin, mutta emme anna oikeudellista neuvontaa, vaan ohjaamme kysyjä toimivaltaisen viranomaisen tai muun neuvovan tahon puoleen.

Teemme aktiivista yhteistyötä sidosryhmiemme kanssa ja pidämme heidät ajan tasalla ministeriön toiminnasta. Sidosryhmätoiminta on osastojen ja asiantuntijavirkamiesten vastuulla, mutta sidosryhmäviestintää hoidetaan yhteistyössä viestintäyksikön kanssa.

Mediaviestintä

Media on keskeinen tiedon välittäjä suurelle yleisölle ja sidosryhmille. Palvelemme toimittajia aktiivisesti ja tasapuolisesti. Vastaaamme toimittajien tiedusteluihin mahdollisimman nopeasti.

Keskeisiä mediaviestinnän keinoja ovat tiedotteet ja verkkouutiset sekä tiedotus- ja taustatilaisuudet. Tiedotustilaisuus järjestetään ainoastaan, kun asia on riittävän merkittävä. Tiedotustilaisuuden järjestämisestä päättää ministeri. Tiedotustilaisuudet voidaan myös videoida.

Eri asiakokonaisuuksia valaisevat taustatilaisuudet ovat toimittajille hyödyllisiä. Toimittajia voidaan myös kutsua osallistumaan esimerkiksi koulutustilaisuuksiin ja joskus myös sidosryhmille järjestettäviin kuulemis- ja keskustelutilaisuuksiin.

Reagoimme julkisuudessa olleisiin virheellisiin tietoihin nopeasti. Näissä tilanteissa viestintäyksiköllä on koordinoituvastuu. Käytännössä toimiva keino on usein yhteydenotto jutun tehneeseen toimittajaan, jotta media itse korjaa virheensä. Lisätietoa menettelyistä löytyy Suomen Journalistiliiton julkaisemista journalistin ohjeista.

Verkkoviestintä

Oikeusministeriö hyödyntää aktiivisesti verkkoviestinnän mahdollisuudet. Tärkeimpiä kanavia ovat oikeusministerio.fi ja oikeus.fi-verkkosivut.

Oikeusministerio.fi-sivustolle keskitetään ministeriön toimintaan sekä lainvalmisteluun ja lainsäädäntöuudistuksiin liittyvä viestintä. Verkkosivuilla annetaan ajantasaista tietoa

mm. valmisteilla olevista hankkeista. Sivujen sisällön ajan tasalla pitäminen on osastojen ja yksikköjen vastuulla. Sivustokokonaisuudesta vastaa viestintäyksikkö, joka välittää sivuilla olevaa ajankohtaistietoa myös valtioneuvoston verkkosivuille vn.fi.

Oikeuslaitoksen toimintaan sekä tuomioistuimissa ja oikeushallinnon eri virastoissa asiointiin liittyvä tieto kootaan oikeus.fi-verkkosivuille. Tähän sivustoon liittyvät virastojen ja tuomioistuinten omat palvelusivut. Laajaa sivustoa ylläpitää oikeushallinto-osasto.

Hallintoyksikön tietopalveluiden vastuualue vastaa finlex.fi-sivuston säädösaineistosta sekä palvelun sisällön ja käytettävyyden kehittämisestä.

Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö ylläpitää useita kansalaisten kuulemista ja demokratiaa koskevia verkkosivustoja, jotka on koottu demokratia.fi-palvelun yhteyteen. Kansalaisaloite.fi mahdollistaa kansalaisaloitteiden teon ja kuntalaisaloite.fi nimensä mukaisesti kuntalaisaloitteiden teon. Otakantaa.fi on julkishallinnon ja kansalaisten yhteydenpitoa ja kansalaisten osallistumista edistävä palvelu, johon kuuluvat kansalaiskeskustelu-, kysely-, chat- ja gallup-työkalut. Lausuntopalvelu.fi mahdollistaa sähköisen lausuntomenettelyn (avataan keväällä 2014).

Vaalit.fi-sivustolle on koottu vaaleihin ja puolueisiin liittyvää tietoa.

Kriminaalipoliittinen osasto vastaa rikosentorjuntaneuvoston verkkosivuista (rikosentorjuntaneuvosto.fi) sekä erillisistä turvallisuussuunnittelun ja väkivallan vähentämisen teemasivuista (turvallisuussuunnittelu.fi ja vakivallanvahentaminen.fi).

Vastuu ministeriön ja hallinnonalan verkkosivujen teknisestä toimivuudesta ja teknisestä kehittämisestä on Oikeusrekisterikeskuksella.

Sosiaalinen media

Ministeriö hyödyntää sosiaalista mediaa monipuolisesti ja harkitusti. Sosiaalinen media tukee ulkoista viestintää ja lisää vuorovaikutusta. Eri kanavilla viestintää voidaan suunnata eri kohderyhmille. Sosiaalisella medialla haetaan lisänäkyvyyttä hankkeille ja muille halutuille teemoille.

Viestintäyksikkö koordinoi ministeriön osallistumista sosiaaliseen mediaan. Ministeriön nimissä saa organisaatioprofiilin perustaa vain viestintäyksikkö. Ministeriön osastot, yksiköt ja hankkeet voivat perustaa teemaprofiileja, mutta ennen niiden perustamista asiasta pitää neuvotella viestintäyksikön kanssa. Teemaprofiilin perustajan on turvattava sivun ylläpitoresurssit ottaen huomioon se, että aineistoa on voitava tarjota myös ruotiksi. Profiilin elinkaari on suunniteltava ja se on aikanaan myös lopetettava hallitusti.

Jos virkamies osallistuu sosiaaliseen mediaan yksityishenkilönä ja kommentoi työhönsä liittyviä asioita asiantuntijana, on omaa roolia syytä selventää. Sosiaaliseen mediaan liittyvät tietoturvariskit on otettava huomioon.

Ministeriö on aktiivinen vuorovaikutteisen otakantaa.fi-palvelun käytössä.

Julkaisut

Oikeusministerio.fi-verkkosivuilla julkaistaan ministeriössä laaditut mietinnöt, ehdotukset ja selvitykset. Oikeusministeriön säädöshankkeet -luettelo julkaistaan kaksi kertaa vuodessa. Verkkosivuilla olevat hanketiedot pyritään pitämään jatkuvasti ajan tasalla. Ministeriö julkaisee verkkosivuillaan (oikeus.fi ja oikeusministerio.fi) myös verkkoesitteitä. Esitteiden tietosisältö pidetään ajan tasalla viestintäyksikön ja osastojen yhteistyöllä.

Kriminaalipoliittisen osaston yhdessä rikosentorjuntaneuvoston kanssa julkaisemassa Haaste-lehdessä käsitellään rikollisuuden, rikosentorjunnan ja kriminaalipolitiikan kysymyksiä. Lehti on saatavilla myös verkossa (haaste.om.fi).

5 Sisäinen viestintä ministeriössä ja hallinnonalalla

Sisäinen viestintä on osa ministeriön johtamista ja henkilöstöstä huolehtimista. Se tukee ministeriön tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta. Onnistunut sisäinen viestintä lisää henkilöstön työhyvinvointia ja työmotivaatiota.

Toimiva sisäinen viestintä on myös edellytys hyvälle ulkoiselle viestinnälle, sillä henkilöstön on oltava riittävän hyvin perillä siitä, mitä ministeriössä kulloinkin on meneillään. Sisäisen viestinnän tarpeet otetaan ministeriön hankkeissa huomioon suunnittelu- vaiheesta alkaen.

Sisäinen viestintä kuuluu jokaisen virkamiehen perustehtäviin. Esimiesten tulee osaltaan huolehtia, että yksikössä kaikilla on tieto siitä, mistä asioista on tiedotettava ministeriön sisällä tai/ja hallinnonalalla. Esimiehellä on myös vastuu siitä, että tiedonkulku toimii osaston/yksikön sisällä samoin kuin osastojen/yksikköjen välillä.

Säännölliset osasto- ja yksikkökokoukset sekä johtoryhmät edistävät osastojen ja yksiköiden sisäistä tiedonkulkua. Henkilöstökokoukset ja esimiesfoorumit ovat luonteeltaan sisäisen viestinnän välineitä koko ministeriössä.

Ministeriössä on käytävissä koko hallinnonalan yhteinen intranet. Sen avulla voidaan jakaa tietoa, joka on tarkoitettu ministeriön henkilöstölle, eri toimintasektoreiden henkilöstölle tai koko hallinnonalalle. Kullakin virastolla on oma intranetnäkönsä, joka koostuu kaikille yhteisistä, sektorikohtaisista sekä virastokohtaisista sisällöistä. Intranetiin sisältyy myös tapahtumakalenteri sekä kaikille avoimia keskustelupalstoja ja ilmoitustauluja.

Ministeriön sisäisestä viestinnästä vastaa hallintoyksikkö, tukenaan osastojen ja yksiköiden edustajista koottu sisäisen viestinnän työryhmä. Hallintoyksikkö vastaa myös hallinnonalan sisäisen viestinnän ohjauksesta ja kehittämisestä. Hallinnonalan intranetin ylläpidosta vastaavat intranetin päätoimittajat, intranetin toimituskunta ja virastojen päätoimittajat.

6 Hallinnonalan viestintä

Ministeriö vastaa viestinnän yleisestä kehittämisestä ja koordinoinnista hallinnonalalla. Ministeriö voi myös tiedottaa yhteistoiminnassa hallinnonalan yksiköiden kanssa.

Riippumattomat tuomioistuimet sekä itsenäiset syyttäjät ja ulosottoviranomaiset tiedottavat itse ratkaisuistaan ja toiminnastaan. Oikeusministeriö tukee oikeuslaitoksen viestintää ja sen kehittämistä. Ministeriö tuottaa yleistä tietoa oikeuslaitoksen toiminnasta ja vastaa omalta osaltaan tuomioistuinlaitoksen, syyttäjien, ulosottolaitoksen, oikeusapu-toimen ja edunvalvonnan palveluista tiedottamisesta.

Oikeusministeriölle kuuluu rikosentorjunnan ja muun kriminaalipolitiikan yleinen suunnittelu sekä niihin liittyvä viestintä. Ministeriö tiedottaa lisäksi rangaistusten täytäntöönpanoon ja syyttäjäntoimeen liittyvistä yleisistä linjauksista.

Rikosentorjuntaneuvosto tiedottaa omasta toiminnastaan sekä rikosentorjunnan mahdollisuuksista, menetelmistä ja suositeltavista käytännöistä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto tiedottaa syyttäjien toiminnasta, Valtakunnanvoudinvirasto ulosottotoimesta ja Rikosseuraamuslaitos vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta.

7 Tehostettua viestintää edellyttävät tilanteet

Valtioneuvoston kanslia on laatinut ohjeen valtionhallinnon viestinnästä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Oikeusministeriöllä on ohje ministeriön ja hallinnonalan tehostetusta viestinnästä normaalioloissa ja häiriötilanteissa. Myös eräillä hallinnonalan virastoilla on omia kriisiviestinnän ohjeita.

Tehostettua viestintää edellyttäviä tilanteita ovat myös tietoturvapoikkeamat, joissa organisaation palvelujen tai tietojen luottamuksellisuus, eheys tai saatavuus on vaarantunut esimerkiksi haittaohjelman tai palvelunestohyökkäyksen vuoksi.

Oikeusministeriölle ja hallinnonalalle tarkoitettuja tietoturvaohjeita löytyy intranetistä.

8 Hankkeiden viestintä

Yksi oikeusministeriön ydintehtävistä on lainvalmistelu. Ministeriössä valmistellaan keskeinen lainsäädäntö ja sille kuuluu myös valtioneuvoston lainvalmistelun kehittäminen. Siten ministeriöllä on erityinen vastuu huolehtia valmisteilla olevasta lainsäädännöstä tiedottamisesta.

Viestinnän laajuus ja yksityiskohtaisuus vaihtelee riippuen hankkeen yhteiskunnallisesta merkityksestä ja vaikutuksista kansalaisiin ja sidosryhmiin. Viestinnässä painotetaan uudistusten käytännön vaikutuksia.

Hankkeista tiedotetaan ja niitä koskevaa tietoa pidetään saatavilla käsittelyn eri vaiheissa, jotta valmistelun seuraaminen ja kokonaisuuden hahmottaminen samoin kuin palautteen antaminen on mahdollista. Samalla kerrotaan, mistä vaiheesta on kysymys ja miten asia etenee jatkossa. Tiedottamisessa on syytä tuoda selkeästi esiin, jos ministeriö ei ole vielä ottanut kantaa asiaan.

Tyypillisiä viestintään johtavia vaiheita ovat toimikunnan tai työryhmän asettaminen ja mietinnön luovutus, ehdotuksen lähettäminen lausuntokierrokselle, lausuntopalautteen sisältö, ministerin linjaus jatkovalmistelusta, hallituksen esityksen antaminen sekä lain vahvistaminen ja voimaantulo. Myös välivaiheissa, joilla on merkitystä asian etenemisessä, voidaan tiedottaa. Esimerkiksi selvityksistä on usein tarpeen tiedottaa. Ministeriön sisäisistä toimeksiannoista tiedotetaan harkinnan mukaan.

Tiedotteet ja ehdotukset julkaistaan oikeusministeriön verkkosivuilla samaan aikaan, kun niistä tiedotetaan tiedotusvälineille. Myös muuta valmisteluaineistoa julkaistaan verkkosivuilla mahdollisimman kattavasti. Oikeusministeriön hankkeiden perustiedot ja asiakirjat siirtyvät oikeusministeriön asianhallintajärjestelmästä Oskarista säännöllisesti valtioneuvoston HARE-hankerekisteriin, josta ne ovat kaikkien saatavissa.

Viestintä ja vuorovaikutus kansalaisten ja sidosryhmien kanssa on tärkeä osa hankkeen suunnittelua. Viestinnän ajoitusta, laajuutta, kohderyhmiä ja kanavia on jo hankkeen alkuvaiheessa syytä suunnitella yhdessä viestintäyksikön kanssa. Laajoissa hankkeissa laaditaan viestintäsuunnitelma. Viestinnän edustaja voi myös osallistua hankkeen valmisteluryhmän työhön.

Hankkeeseen liittyvää vuorovaikutusta on hyvä suunnitella yhdessä demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikön edustajan kanssa. Otakantaa.fi-palvelu on erityisesti hankkeen alkuvaiheessa vuorovaikutteisen kansalaiskuulemisen kanava. Ministeriöiden kansliapäälliköt ovat linjanneet, että palvelua käytetään kansalaisten kuulemiseen keskeisissä kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeissa.

LIITE 1: HANKKEET JA VIESTINTÄ – MUISTILISTA

Koskee säädöshankkeiden, mutta soveltuvin osin muidenkin hankkeiden viestintää

Oikeusministeriön säädöshankkeet -julkaisu valmistuu (puolivuositain)	Julkaistaan ministeriön verkkosivuilla (LAVO, HALY) Päivitetään hankesivu verkossa (valmistelija V) Tehdään uutinen (viestintä VY)
Hankkeen valmistelu alkaa	Tiedot valtioneuvoston hankerekisteripalveluun hare.vn.fi siirtyvät automaattisesti asiankäsitelyjärjestelmästä. Tiedot hankesivuille (V) Tiedote/uutinen työryhmän asettamisesta (VY) ----- Viestinnän suunnittelu (V ja VY) Vuorovaikutuksen suunnittelu tarvittaessa (V ja DKY)
Kuuleminen valmistelun aikana, esimerkiksi: – Kuulemistilaisuus – Mahdollinen otakantaa.fi-kansalaiskeskustelu	Harkitaan, voiko tilaisuus olla avoin myös tiedotusvälineille (V). Tiedote/uutinen keskustelun käynnistymisestä (VY). Keskustelusta laaditaan yhteenveto (V), josta myös tiedotetaan (VY). Hankesivun päivitys (V)
Ehdotus valmistuu	Tiedote/tiedotustilaisuus (VY) Ehdotus saatavilla verkossa (V, HALY) Hankesivun päivitys (V)
Ehdotus lähtee lausunolle	Julkaistaan lausuntopalvelu.fi-sivustolla (V) ja oikeusministeriön sivujen Lausunnolla-osiossa (VY). Mahd. verkkouutinen/tiedote (VY). Hankesivun päivitys (V)
Lausuntotiivistelmä valmistuu	Tiivistelmä saatavissa verkosta (V, HALY) Hankesivun päivitys (V)
Jatkovalmistelu	Tiedote/uutinen, jos merkittäviä linjauksia (VY). Hankesivun päivitys (V)
Käsittely hallituksen ministerivaliokunnassa, ministeriryöryhmässä tai iltakoulussa	Joko OM tai valtioneuvoston viestintäyksikkö tiedottaa (VY). Hankesivun päivitys (V)
Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle	Tiedote (mahd. tiedotustilaisuus) Hankesivun päivitys (V) Esitys saatavilla verkossa www.finlex.fi ja www.eduskunta.fi
Eduskuntakäsittely	Säädösesitysten käsittelyä voi seurata eduskunnan verkkosivuilla. Eduskunta tiedottaa.
Laki vahvistetaan	Tiedote (VY). Laki julkaistaan Finlex-säädöstietopankissa. Hankesivun päivitys (V)
Laki tulee voimaan	Mahdollisesti tiedote, esimerkiksi jos lain voimaantulo erkittävästi myöhemmin kuin vahvistaminen (VY). Mahd. hankesivun päivitys (V)
Laki pannaan täytäntöön	Viestintää voi hoitaa lakia täytäntöönpaneva taho.
Lain vaikutusten seuranta	Tiedotetaan tarvittaessa, esim. mahdollisesta selvityksestä.

LIITE 2: LÄHTEET

[Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta](#) (21.5.1999/621)
(*finlex.fi*)

[Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta](#)
(12.11.1999/1030)
(*finlex.fi*)

[Valtionhallinnon viestintäsuositus](#) (2010)
(*vnk.fi*)

[Valtioneuvoston strategisen viestinnän linjaukset](#) (2013)
(*vnk.fi*)

[Valtionhallinnon viestintä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa](#) (2013)
(*vnk.fi*)

[Kansalliskielistrategia](#) (2012)
(*oikeusministerio.fi*)

[Oikeusministeriön kansalaisyhteiskuntalinjaus](#) (2012)
(*oikeusministerio.fi*)

[Journalistin ohjeet](#)
(*journalistiliitto.fi*)

[Kuuleminen säädösvalmistelussa](#) (2010)
(*oikeusministerio.fi*)

[Prosessimallilla laatua lainsäädäntöön, Sujuvampaan lainvalmisteluun -hankkeen väliraportti III](#)
(2011)
(*oikeusministerio.fi*)

[Lainvalmistelun prosessiopas](#) (2013)
(*finlex.fi*)

[Lainlaatijan EU-opas](#) (2013)
(*finlex.fi*)

[Sosiaalisen median tietoturvaohje](#) (2010)
(*vm.fi*)

Oikeusministeriön intranet-sivuilla:

Oikeusministeriön ja hallinnonalan tehostettu viestintä normaalioloissa ja häiriötilanteissa (2006)

EU-valmistelu oikeusministeriössä – opastusta ja käytännön ohjeita (2013)

Oikeusministeriön tietoturvallisuusohjeita

Oikeusministeriön verkkosivut:

oikeusministerio.fi

oikeus.fi

demokratia.fi

otakantaa.fi

kansalaisaloite.fi

kuntalaisaloite.fi

lausuntopalvelu.fi

vaalit.fi

rikksentorjunta.fi

turvallisuussuunnittelu.fi

vakivalta.rikksentorjunta.fi

haaste.om.fi

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7083
ISBN 978-952-259-360-3 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.om.fi